

Kutsehaigestumine ja tööst põhjustatud haigestumine 2017. aastal

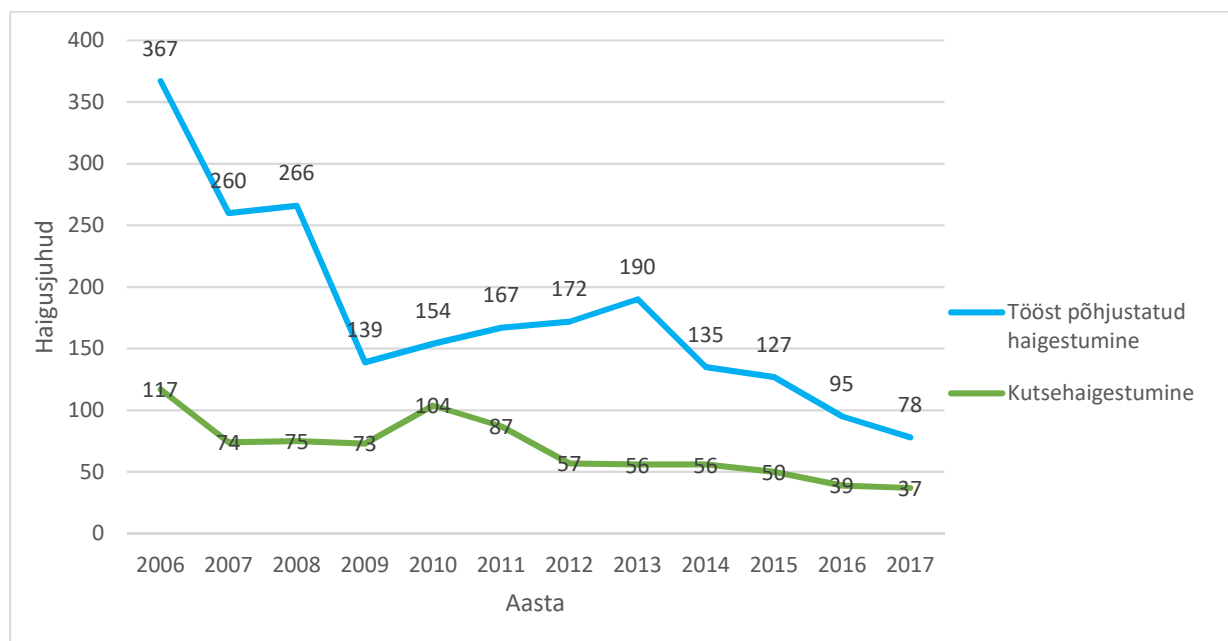
Töötajad puutuvad tööülesannete täitmisel kokku erinevate töökeskkonna ohuteguritega, mis võivad vähendada töövõimet ja tekitada erinevaid terviseprobleeme, mis kokkuvõttes diagnoositakse töötervishoiuarsti poolt tööga seotud haigusena:

1. **Kutsehaigus** on haigus, mille on põhjustanud kutsehaiguste loetelus nimetatud töökeskkonna ohutegur või töö laad.
2. **Tööst põhjustatud haigus** on töökeskkonna ohuteguri põhjustatud haigus, mida ei loeta kutsehaiguseks. Kutsehaiguse ja tööst põhjustatud haiguse diagnoosib töötervishoiuarst.

Tööandjal on kohustus korraldada töökeskkonna riskianalüüs, mille käigus selgitatakse välja töökeskkonna ohutegurid, mõõdetakse vajaduse korral nende parameetrid ning hinnatakse riske töötaja tervisele ja ohutusele, arvestades tema ealisi ja soolisi iseärasusi. Riskianalüüsi tegemisel peab arvesse võtma ka töökohtade ja töövahendite kasutamisega ja töökorraldusega seotud riske. Töökeskkonna riskianalüüs on pidev protsess, mitte ühekordne tegevus. Uus riskianalüüs on vajalik korraldada, kui töötingimused on muutunud, töövahendeid või tehnoloogiat on vahetatud või uuendatud. Samuti kui ilmnevad uued andmed ohuteguri mõju kohta inimese tervisele ja õnnetuse või ohtliku olukorra tõttu on riskitase esialgse tasemega võrreldes muutunud.

Töötajate tervisekontrolli suunamisel võtab tööandja aluseks töökeskkonna riskianalüüsi tulemused. Töötajatel on kohustus läbida tervisekontroll vastavalt kehtestatud korrale. Tervisekontrolli tegemisel hindab töötervishoiuarst töötaja terviseseisundit ja töökeskkonna või töökorralduse sobivust töötajale, samuti selgitab välja töötaja tööst põhjustatud haigestumise või võimaliku kutsehaigestumise.

2017. aastal diagnoosisid töötervishoiuarstid Eestis kutsehaigestumise 37 isikul ning tööst põhjustatud haigestumise registreeriti 78 juhul (joonis 1).

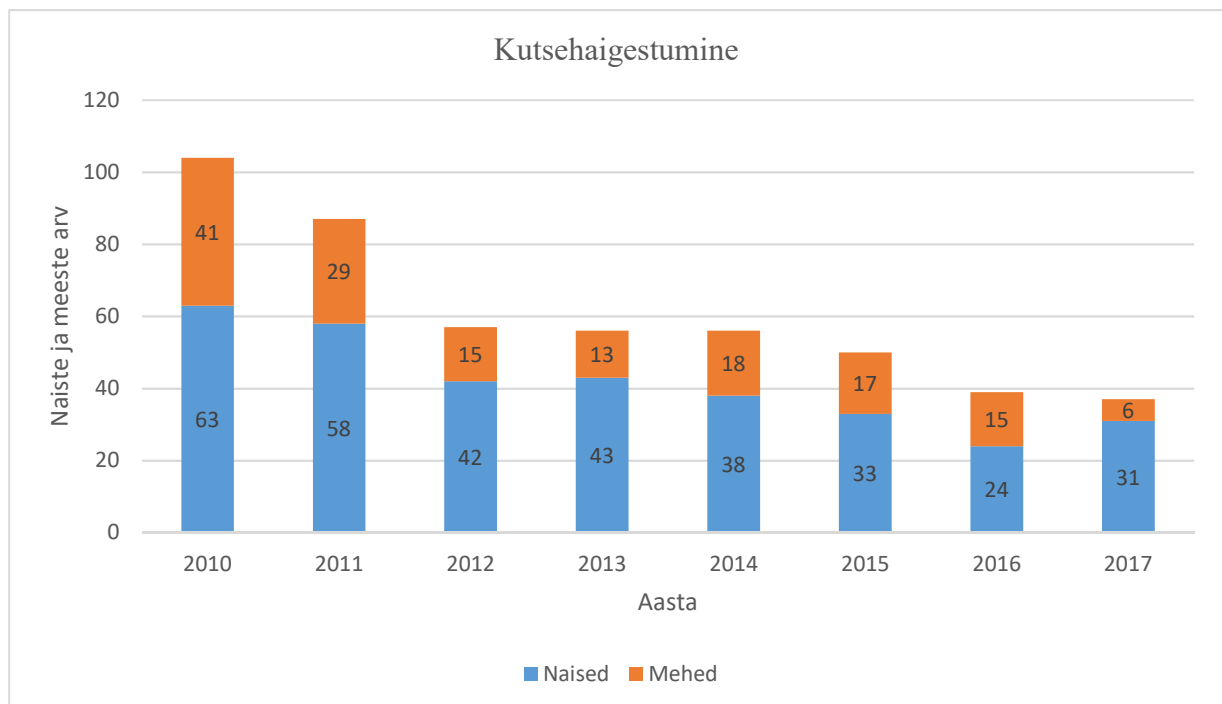

Joonis 1. Kutse- ja tööst põhjustatud haigestumised aastatel 2006-2017.

Töötajate kutsehaigestumine 2017. aastal

Kutsehaiguse diagnoosib töötervishoiuarst, kes teeb kindlaks töötaja tervises seisundi ning kogub andmed töötaja praeguste ja varasemate tööolude ning töö laadi kohta.

Kutsehaigus diagnoositi 2017. aastal kokku 37 isikul, nendest 31 (84%) olid naised ja 6 mehed (16%). Haigestunute keskmine vanus oli 54,3 eluaastat, neist naistel 54,1 eluaastat ja meestel 55,7 eluaastat. Kolm haigestunut olid 30-ndates eluaastates (2015. a ja 2016. a oli selles vanusegrupis üks kutsehaige ning 2014. aastal neli haigestunut). Kui vaadelda kuuel viimasel aastal meeste ja naiste osakaalu kutsehaigestumisel, siis kutsehaigete hulgas on mehi igal aastal olnud alla 40% ning naisi üle 60%

Joonis 2. Naiste ja meeste arv kutsehaigestumisel aastatel 2010-2017

Ametialade lõikes diagnoositi kutsehaigusi enim oskus- ja käsitöölistel, järgnesid seadme- ja masinaoperaatorid ning teenindus- ja müügitöötajad.

Kutsehaigust põhjustavad ohutegurid jagatakse füüsilisteks, keemilisteks, bioloogilisteks, füsioloogilisteks ja psühholoogilisteks. Jätkuvalt moodustasid 2017. aastal suurima kutsehaiguste arvu füsioloogiliste ohutegurite poolt põhjustatud haigused. Füsioloogilistest ohuteguritest saab põhjusena välja tuua erinevad tööliigutused (korduvad samatüübilised liigutused kätele, jõu rakendamisega seotud liigutused), raskuste käsitsi teisaldamise ja raske füüsilise töö. Järgnesid keemiliste ohutegurite poolt põhjustatud haigestumised. Füüsilistest ohuteguritest põhjustas vibratsioon kahel juhul haigestumise. Bioloogilistest ohuteguritest põhjustatud haigestumisi ei olnud.

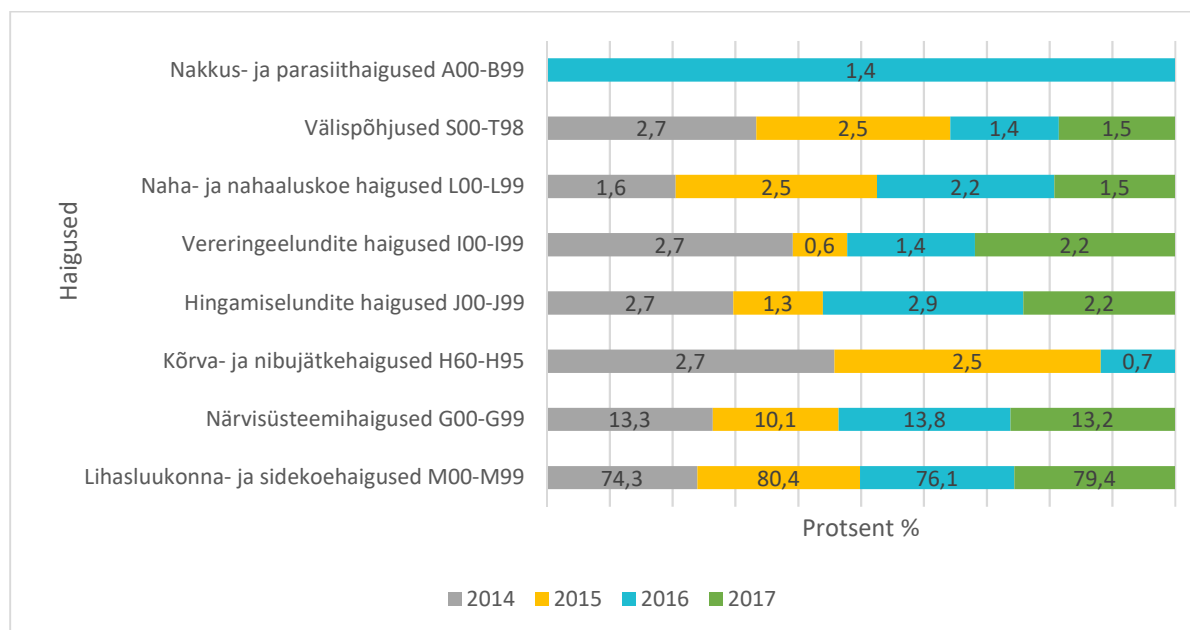
Töötervishoiuarstide poolt diagnoositi 37 isikul kokku 136 haigust/seisundit, mis tähendab, et ühel isikul on enamasti mitu kutsehaiguse diagnoosi (tabel 1).

Tabel 1. Kutsehaiguste diagnoosid RHK-10 järgi aastatel 2017

Diagnoos	RHK-10 kood	Diagnooside arv 2017
Närvisüsteemihaigused	G00-G99	18
Karpaaltunneli sündroom	G56.0	16
Küünarluu- ehk ulnaarnärvi kahjustus	G56.2	2
Vereringeelundite haigused	I00-I99	3
Raynaud' sündroom	I73.0	3
Hingamiselundite haigused	J00-J99	3
Segatüüpi astma	J45.8	1
Muu allergiline riniit	J30.3	1
Lihtne krooniline bronhiit	J41.0	1
Naha- ja nahaaluskoe haigused	L00-L99	2
Muude kemikaalide põhjustatud allergiline kontaktdermatiit	L23.5	2
Lihaskonna- ja sidekoehaigused	M00-M99	108
Muud polüartroosid	M15.8	4
Liigesevalu	M25.5	15
Nimmevalu	M54.5	1
Muud sünoviaalkesta- ja kõõlusetupepõletikud	M65.8	4
Õlavarre pöörjalihaste kõõluskätiste sündroom	M75.1	18
Muud biomehhaanilised kahjustused	M99.8	1
Kodartu tikkeljätke kõõlusetupepõletik [de Quervain]	M65.4	1
Keskmine põndapealispõletik ehk mediaalne epikondüliit	M77.0	4
Õlalimapaunapõletik ehk –bursiit	M75.5	3
Kakspealihase kõõlusepõletik ehk tendiniit	M75.2	3
Külgmine põndapealispõletik ehk lateraalne epikondüliit	M77.1	12
Muud õlakahjustused	M75.8	1
Sidemete ehk ligamentide haigusseisundid	M24.2	1
Muud esmased põidla karpometakarpaalliigese artroosid	M18.1	2
Esmase kahepoolne põidla karpometakarpaalliigese artroos	M18.0	1
Muu spondüloos radikulopaatiaga	M47.2	1
Rakenduse, ülepingutuse ja survega seotud pehmete kudede muud haigusseisundid	M70.8	22
Vigastused, mürgistused ja teatavad muud välispõhjuste toime tagajärjed	S00-T98	2
Vibratsiooni toime	2	2

2017. aastal diagnoositi kutsehaigetel enim lihasluukonna- ja sidekoehaiguseid, sellest haigusgrupist diagnoositi enim rakenduse, ülepingutusega ja survega seotud pehmete kudede haiguseisundeid, järgnesid õlavarre pöörjalihaste kõõluskätiste sündroomi diagnoosid ning liigesevalu juhud. Närvisüsteemihaigustest diagnoositi kõige rohkem karpaalkanali sündroomi.

Kui vaadelda töötajate haigestumist aastate lõikes, siis on töötajatel kõige enam diagnoositud lihasluukonna- ja sidekoehaiguseid, järgnevad närvisüsteemihaigused ning kõrva- ja nibujätkehaigused (joonis 3).

Joonis 3. Kutsehaigused aastatel 2014-2017

Lihasluukonna- ja sidekoehaigused on ka peamised töötajate esmase püsiva töövõimetuse põhjustajad. Näiteks 2016. aastal diagnoositi meestel ja naistel kokku 2611 (meestel 1162 ja naistel 1162) lihasluukonna- ja sidekoehaigust, mis olid peamised esmase püsiva töövõimetuse põhjustajad.¹

Tööst põhjustatud haigestumine 2017. aastal

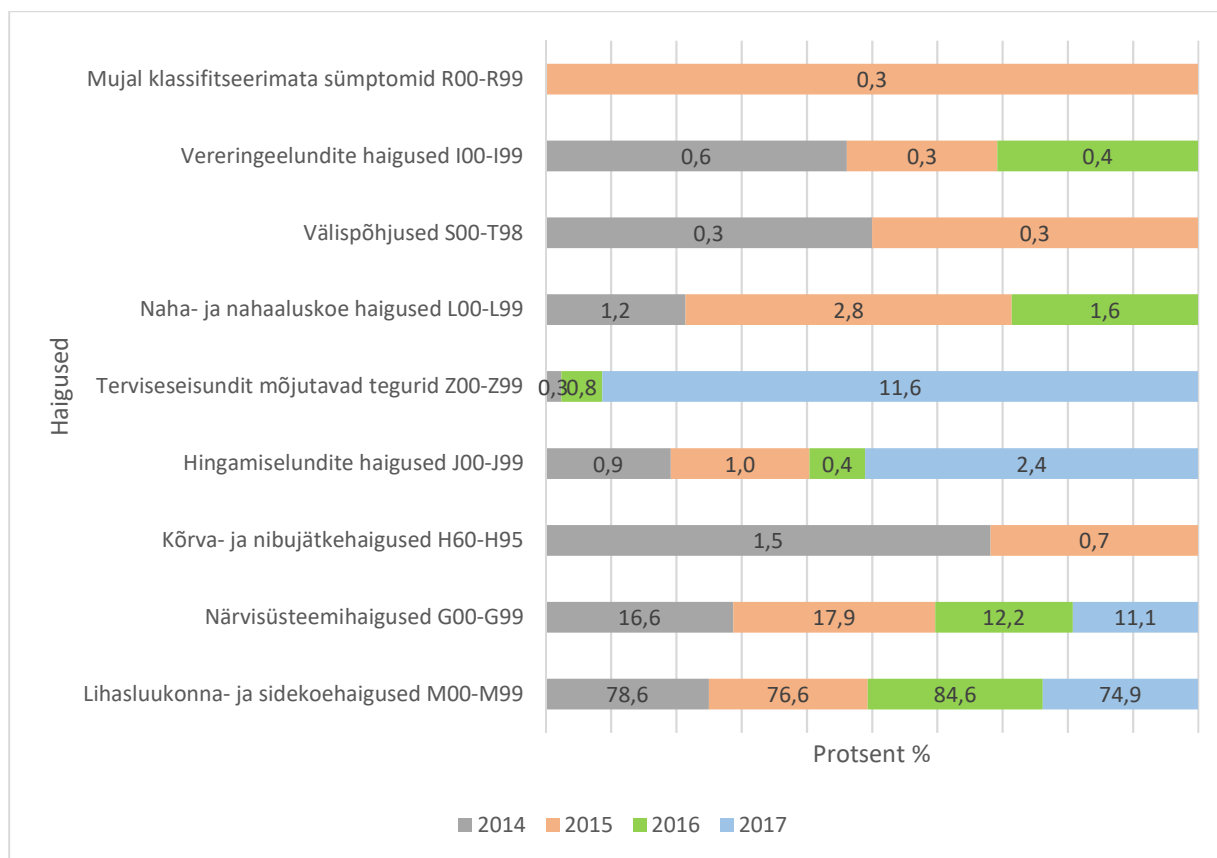
Tööst põhjustatud haigestumine registreeriti kokku 75 isikul, nendest 18 (24%) olid mehed ja 57 (76%) naised. Haigestunu keskmine vanus oli 50,3 eluaastat, meestel 49,1 ja naistel 50,6 eluaastat. Kui vaadelda tööst põhjustatud haigestumist nooremas vanusegrupis, siis tööst põhjustatud haigus diagnoositi kahel isikul, kes olid 20-ndates eluaastates ja kolmel isikul, kes olid 30-ndates eluaastates.

Ametid, mille korral tööst põhjustatud haigestumine diagnoositi, olid erinevad: oskus- ja käsitöölised (õmblejad, ehitajad), seadme- ja masinaoperaatorid (liinioperaatorid), teenindus- ja müügitöötajad (juuksurid, kokad, klienditeenindajad), põllumajandusetöötajatel (lüpsijatel) ning lihttöötajatel (pakkijatel, puhastusteenindajatel).²

¹ Statistikaamet THV07 – esmane püsiv töövõimetus haiguse, vanuserühma ja soo järgi.

² Ametite klassifikaatori alusel.

Töötervishoiuarstid diagnoosisid 2017. aastal tööst põhjustatud haiguste korral enim lihasluukonna- ja sidekoehaiguseid (74,9%). Tööst põhjustatud haiguste osakaalud haigestumise korral on esitatud joonisel 4.

Joonis 4. Tööst põhjustatud haigused aastatel 2014-2017.

Selgitus: jaotis Z00-Z99 on ette nähtud juhtudeks, kui "diagnoosi" või "probleemina" märgitakse muud olukorrad kui jaotistes A00-Y89 klassifitseeritavad haigused, vigastused või välispõhjused.

Töötervishoiuarstide poolt diagnoositi 78 isikul kokku 207 haigust/seisundit, see tähendab, et üldjuhul on isikul mitu tööst põhjustatud haiguse diagnoosi. Töötervishoiuarstide poolt registreeritud tööst põhjustatud haiguste diagnoosid on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Tööst põhjustatud haiguste diagnoosid rahvusvahelise haiguste klassifikatsiooni (RHK-10) koodide järgi

Diagnoos	RHK-10 kood	Diagnooside arv
Närvisüsteemihaigused	G00-G99	Kokku 23
Karpaaltunneli sündroom	G56.0	20
Küünarluu- ehk ulnaarnärvi kahjustus	G56.2	3
Hingamiselundite haigused	J00-J99	Kokku 5
Muu allergiline riniit	J30.3	1
Segatüüpi astma	J45.8	2
Täpsustamata astma	J45.9	1
Muu täpsustatud krooniline obstruktiivne kopsuhaigus	J44.8	1
Lihaskonna- ja sidekoehaigused	M00-M99	Kokku 155
Rakenduse, ülepingutuse ja survega seotud pehmete kudede muud haigusseisundid	M70.8	47
Külgmine põndapealise põletik ehk lateraalne epikondüliit	M77.1	22
Õlavarre pöörajahaste kõõluskätise sündroom	M75.1	23
Liigesevalu	M25.5	30
Kaela lülivaheketta haigusseisund radikulopaatiaga	M50.1	2
Nimmevalu	M54.5	7
Keskmine põndapealise põletik ehk mediaalne epikondüliit	M77.0	9
Sünoviit ja tenosünoviit	M65	2
Sidemete ehk ligamentide haigusseisundid	M24.2	3
Nimme ja muude lülivahekettaste haigusseisundid radikulopaatiaga	M51.1	2
Muud sünoviaalkessa- ja kõõlusetupe põletikud	M65.8	3
Lihasevalu ehk müalgia	M79.1	1
Kakspealihase kõõluse põletik e tendiniit	M75.2	1
Dorsalgia ehk seljavalu	M54	2
Õlalimapaunapõletik ehk -bursiit	M75.5	1
Tervise seisundit mõjutavad tegurid ja kontaktid tervisteenistusega	Z00-Z99	Kokku 24
Töoga seotud muu füüsiline ja vaimne pingeline	Z56.6	24

2017. aastal ei diagnoositud töötajatel tööst põhjustatud haigestumise korral müra või vibratsioonist põhjustatud haigusi. Lihaskonna- ja sidekoehaigustest diagnoositi kõige rohkem rakenduse, ülepingutuse ja survega seotud pehmete kudede muud haigusseisundeid, järgnes liigesevalu ja õlavarre pöörajahaste kõõluskätise sündroom jm. Närvisüsteemihaigustest diagnoositi jätkuvalt enim karpaaltunneli sündroomi ja küünarluu ehk ulnaarnärvi kahjustust.